

ՔԱՐՈՋԽՕՍԱԿԱՆ

**ԱՄԵՆԱՊԱՏԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՍՐԲԱՋԱՆ ՀՕՐ ՔԱՐՈՋԸ՝
ԽՕՍՈՒԱԾ Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆՅ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ,
ՄԵԾ ՊԱՀՈՑ ՀՍԿՈՒՄԻՆ
(5 Մարտ, 2026)**

**«Եւ մի՛ տանիր զմեզ ի փորձութիւն...»:
ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ**

Տէրունական Աղօթքէն առնուած այս նախադասութիւնը այս երեկոյ, կու գայ մեզի յիշեցնելու՝ թէ մարդ արարածը՝ ամէն տարիքի, արու կամ էգ, ենթակայ է փորձութեան: Եւ հիմա երբ մտած ենք Մեծ Պահոց քառասնօրեայ շրջանը, պատշաճ է անգամ մը եւս անդրադառնալ «փորձութիւն» բառին իրա՛ւ իմաստին, որուն միշտ ենթակայ եղած է մարդ արարածը:

Դժբախտաբար «Փորձութիւն» բառը այլեւս ինքզինք դուրս ձգած է այս դարուս մարդուն միտքէն ու հոգեբանութենէն, որովհետեւ մեզի համար աւելի հեշտ է եւ հաճելի՝ տեղի տալ անոր խոստացած հաճոյքներուն, եւ զարմանալիօրէն՝ անցեալ դարերու մշակոյթը կարծէք անմիջական իրաւունք կու տար մարդկութեան, կայծակնային արագութեամբ իյնալ փորձութիւններու մէջ, առանց նույնիսկ վայրկեան մը մտածելու իրենց արարքին հետեւանքներու մասին: Եւ տխուր է ըսել, մանաւանդ երիտասարդ սերունդէն ոմանք երբեմն կը ծիծաղին անոնց վրայ՝ որոնք կը մերժեն տեղի տալ փորձութիւններու:

Սակայն իսկապէս ի՞նչ կը նշանակէ ենթարկուիլ փորձութեան, եթէ ոչ մենք զմեզ հեռացնել մեր Արարչէն, ժամանակաւորը փոխարինելով յաւիտենականին հետ: Մենք զմեզ կը հեռացնենք Աստուծոյ ստեղծագործութեան նպատակէն, որ է ապրիլ Աստուծոմով, ըլլալ մէկ՝ Հայր Աստուծոյ հետ եւ քաջ գիտնալ իր մեզմէ ակնկալածը: Փորձութիւն նաեւ կը նշանակէ անտեսել եւ արհամարհել Անոր մեզի տուած Տասնաբանեայ պատուիրանները, որոնք պարտին ըլլալ կեանքի անբաժան մասնիկը իրա՛ւ հաւատացեալին. փորձութեան ենթարկուիլ պիտի նշանակէր մոռնալ խոնարհաբար քալել Հայր Աստուծոյ ճամբէն, եւ մանաւանդ մոռնալ Աստուածորդւոյն պատգամած սէրը, ողորմածութիւնն ու արդարասիրութիւնը: Պէտք է քաջ գիտնալ, որ բոլոր փորձութիւնները սահմանուած են մարդ արարածը ընդմիշտ հեռացնելու Հայր Աստուծոյ սէրէն: Անկասկած բոլոր աւետարանները բացառիկ կարեւորութիւն կը ներկայացնեն մեր բոլորին համար, որովհետեւ մենք բոլորս կ'անցնինք նոյն փորձութիւններէն եւ դժուարութիւններէն:

Առաջին փորձութիւնը կը խօսի մարդկային մարմնին անմիջական կարիքներուն մասին, եւ ի՞նչ եղած է բոլոր ժամանակներուն մարդկութեան մեծագոյն մտահոգութիւնն ու պահանջը՝ եթէ ոչ՝ «Հացը», որմէ զրկուած մարդիկ սովահար մեռած են: Հոս կ'արժէ անդրադառնալ այս մէկ, հացի փորձութեան որ կու գայ Աստուածորդւոյն անապատի քառասնօրեայ ճգնութեան շրջանին եւս, երբ սատանան մօտենալով կը փորձէ

զինք խաբել, ըսելով. «Եթէ դուն իսկապէս Աստուծոյ զաւակն ես, ուրեմն գործածէ՛ ամբողջ կարողութիւններդ եւ այս քարերը հացի վերածէ՛», որով եթէ Քրիստոս ձախողէր, այդ պիտի ըլլար լաւագոյն փաստը սատանային համար, որ Աստուածորդին բացարձակապէս կապ չունէր Աստուծոյ հետ, որուն մեր Տէրը կը պատասխանէ ըսելով. «Ետիս գնա՛ սատանայ»: Անշուշտ Յիսուս լաւ գիտէր մարդ արարածին սնունդի կարիքները, ապա թէ ոչ Ան երբեք գուժ պիտի չցուցաբերէր աղքատներու եւ անոքներու նկատմամբ, պահանջելով որ մարդիկ միշտ հոգատար ըլլային իրենց եղբայր մարդոց հանդէպ: Դժբախտաբար, այս օրերուն, եսասէր մարդոց մարմինը իրենց համար վերածուած է կուռքի մը, զոր տարօրինակ գործողութիւններու կ'ենթարկեն, ինչպէս իրենք համոզուած են, կատարեալ դարձնելու իրենց մարմինները:

Անկասկած լսած ըլլալու էք կարգ մը մարդոց, որոնք անդադար կը կրկնեն. մանաւանդ աղէտներու ժամանակ, «Ձեմ կրնար հաւատալ Աստուծոյ մը որ թոյլ կու տայ որ մարդիկ այսպէս շարշարուին ու տառապին»: Սակայն Քրիստոս, նոյնիսկ երբ ինք կ'անցնէր Ֆիզիքական փորձութենէ, պիտի ըսէր իր փորձիչ՝ Սատանային. «Մարդ ո՛չ կեցցէ հացիւ, այլեւ բանիւ Տեառն, եւ Անոր գուժով ու արդարասիրութեամբ», եւ այս մէկը եթէ իսկապէս եւ անկեղծօրէն կը հաւատանք, մեզ կրնայ տանիլ յաւիտենական կեանքի: Անկասկած Աստուածորդին քաջ տեղեակ էր իր օրերուն Սուրբ Երկրէն ներս տիրող մարդոց դժուարին ու ծանր պայմաններուն, որուն համար պիտի ըսէր սատանային, որ հացը չէր մարդուն միակ եւ էական կարիքը, այլ նաեւ Հայր Աստուծոյ խօսքը, Անոր բացարձակ ճշմարտութիւնը: Սակայն Քրիստոս միւս կողմէն գիտնալով սնունդի անհրաժեշտութիւնը մարդ արարածին համար, պիտի քաջալերէր իր հետեւորդները որ կերակրէին անօթիները, սակայն առանց գերին դառնալու հացին: Այս օրերուն մարդիկ դժբախտաբար աւելի կարեւորութիւն կու տան հացին, այսինքն նիւթին՝ քան Աստուծոյ խօսքին: «Մարդ ո՛չ կեցցէ միայն հացիւ» խօսքով Աստուածորդին ըսել կ'ուզէր որ մենք պէտք չէ տեղի տայինք որ մեր Ֆիզիքական կարիքները իշխէին Աստուծոյ խօսքին կարիքներուն վրայ:

Երկրորդ փորձութիւնը եւս ցաւալիօրէն ծանօթ է բոլորիս, անշուշտ եթէ գիտնանք մեր ակնկալութիւնները՝ քննել արդար կերպով: Մարդ արարածին անվերջ փորձերը սակարկելու իր Արարչին հետ որոշ է եւ յաւիտենական, մենք անդադար կը գանգատինք ըսելով. «Բայց Քրիստոս ըսաւ. խնդրեցէ՛ք եւ պիտի տրուի ձեզի, զարկէ՛ք դուռը եւ պիտի բացուի, ապա ուրեմն ինչո՞ւ Աստուած իմ սրտիս փափաքները չգոհացնէր, ինչո՞ւ Ան չպատասխանէր աղօթքներուս, ինչո՞ւ Աստուած չի պատժեր շարագործները եւ վարձատրեր արդարները»: Անկասկած ասոնք բոլորը օրինաւոր եւ տրամաբանական հարցումներ են, սակայն ասոնք գրեթէ բոլորը կը յանգին համաձայնութեան մը գալու, փորձելու ձեւով. «Տէր Աստուած, եթէ աղօթքներուս պատասխանես, ես լաւ անձ մը կը մնամ», կամ «Տէր իմ, Հայր Աստուած, ըրէ ա՛յն ինչ որ ես կը խորհիմ ճիշդ է, եւ ես բոլորովին պիտի հաւատամ քեզի»:

Դժբախտաբար երբ մենք ձեւով մը կ'անտեսենք՝ ստեղծագործութեան ներքին կապերը եւ զԱստուած կը դնենք փորձի, կը մոռնանք որ մենք ի զօրու չենք թելադրելու Աստուծոյ, որ քաջ գիտէ յետին նպատակը մեր միտքերուն, որ կը տեսնէ եւ լաւ կը հասկնայ թէ ի՞նչ է իսկապէս մեր փափաքածը: Ի՞նչ պիտի ըլլար եթէ Հայր Աստուած պատասխանէր մարդոց աղօթքներուն, որոնք կը փափաքէին մահը իրենց հակառակորդներուն եւ թշնամիներուն, ի՞նչ պիտի ըլլար արդիւնքը ատոր, եւ ո՞ւր պիտի հասնէր աշխարհ: Ատով մենք միայն զԱստուած է որ փորձի ենթարկած կ'ըլլանք առանց

նոյնիսկ խորհելու ատոր հետեւանքներուն մասին:

Իսկ երրորդ փորձութիւնը, որ մարդը միշտ կ'առաջնորդէ աղէտի եզրին, հրապուրիչ՝ սակայն սարսափելի կանչն է ոյժին: Անկասկած շատ դիւրին պիտի ըլլար մեր Տիրոջ համար, երբ բոլորովին առանձին էր անապատին մէջ, մինակ ու սոված, մոռնալ թէ ինք իսկապէս որո՞ւ կը պատկանէր: Ո՛չ միայն այս օրերուն, այլ նաեւ մարդկային պատմութեան ընթացքին շատ դժուար եղած է մարդ արարածին համար չենթարկուիլ ոյժին փորձութեան: Թող վայրկեանի մը համար նայինք աշխարհի դրամին մարդոց կուտակած անհաւատալի հարստութիւններուն, մինչ անդին՝ նոյնիսկ ամենահարուստ երկիրներուն մէջ, ուր մէկ կողմէն, եթէ մարդիկ կը տիրեն ոյժի եւ կը կուտակեն միլիառաւոր տոլարներ՝ Զուիցերիական դրամատուներու մէջ, անդին ուրիշներ կը մեռնին սովահար: Ահա ա՛յս է փորձութիւնը ոյժին՝ որ հարստութիւնը կը բերէ: Մեր Տէրը քաջ գիտէր ճակատագրական հետեւանքները տեղի տալու սուտ ու ժամանակաւոր աստուածներուն՝ ազահութեան, հարստութեան եւ ուրիշները իշխելու: Ճիշդ այս էր որ Սատանան կ'ուզէր համոզել Աստուածորդին, մոռնալ զԱստուած եւ գերի դառնալ նիւթին եւ ոյժին, ըսելով. «Ես եմ որ կամ»:

Քրիստոս կու գար անմիջապէս մերժելու Սատանային այս փորձութիւնը, հասկըցնելով անոր՝ թէ միայն մեր Ստեղծիչն ու Հայրն էր արժանի մեր սիրոյն, պաշտամունքին եւ յարգանքին, եւ թէ մենք միայն Անոր ծառաներն էինք եւ միայն Ան էր արժանի մեր ծառայութեան եւ նուիրուածութեան: Եւ այս հաստատական ու զօրաւոր պատասխանէն վերջ, Սատանան կը հեռանար: Յոբ Երանելին պիտի ըսէր. «Ես քաջ գիտեմ, որ իմ Փրկիչս կ'ապրի», մինչ Պօղոս Առաքեալ իր բանտի խուցէն պիտի յայտարարէր. «Ես քաջ գիտեմ թէ որու կը հաւատամ»: Մարդ արարածը եւս, սիրելի հաւատացեալներ, միշտ պարտի յիշել եւ անդրադառնալ թէ ինք ո՞վ է, ո՞վ ստեղծած է զինք, սիրած եւ զանազան շնորհներով օժտած, եւ մեզ երբեք առանձին պիտի չթողու փորձութեան անապատին՝ մեր մարդկային կեանքին մէջ:

Մեծագոյն գաղտնիքը փորձութեան պատմութեան, սիրելի հաւատացեալ քոյրեր եւ եղբայրներ, Եղեմական Դրախտի պարտէզին մէջ էր, ուր Նախամարդուն ստեղծիչը՝ Հայր Աստուած, երբե՛ք չլքեց Ադամն ու Եւան: Աստուածային խոստումը արձագանգած է ամբողջ դարեր եւ Պօղոս Առաքեալ շարունակեց Աստուածային այդ խոստումը որ կ'ըսէ, «Եթէ նոյնիսկ մենք՝ մարդ արարածներս ենթարկուինք զԱստուած մոռնալու փորձութեան, քաջ վստահ եղէք, որ Աստուածային շնորհքը երբեք պիտի չմոռնայ մեզ, սակայն եկէք այս երեկոյ, երբ մուտք կը գործենք Մեծ Պահոց Քառասնօրեայ շրջանէն ներս, թող քաջ գիտնանք Ո՛չ ըսել փորձութեանց եւ Այո՛ Բարձրեալն Աստուծոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս, յաւիտենից. Ամէն»: